

Dezechilibre structurale în economia românească
și nevoia de corectare a acestora

Eugen Rădulescu
Direcția stabilitate financiară

Agendă

- Creștere economică susținută
- Evoluția sectorului bancar
- Politicile macroeconomice între Scila și Caribda

Opiniile exprimate în cadrul acestei lucrări sunt ale autorului, nu reflectă poziția oficială a Băncii Naționale a României și nu implică sau angajează în niciun fel această instituție.

Creștere economică susținută

Evoluții spectaculoase în ultimele decenii

- România de azi nu mai are practic nimic din România anului 1989 și a evoluat extrem de mult față de anul 2007, când a intrat în UE:
 - **PIB** a crescut de la 19,6 mld. euro în 1990, la 40,6 mld. euro în 2000 și 240,2 mld. euro în 2021 (date Banca Mondială)
 - **Puterea de cumpărare față de media UE:** 73% în 2021, față de doar 52% în 2008. (Spre comparație, Bulgaria: creștere de la 43% la 55%; singura țară comparabilă ca avânt – Polonia: de la 56% la 77%)
 - **Speranța medie de viață:** 1960: 65,6 ani; 1990: 69,7 ani 2018: 75,4 ani (date Banca Mondială)
 - **Exporturile de bunuri și servicii:** de la aprox. 4,2 miliarde dolari (în valută convertibilă fără bunuri agricole - estimare proprie) în 1988, la 116 miliarde dolari în 2021 (date Eurostat)

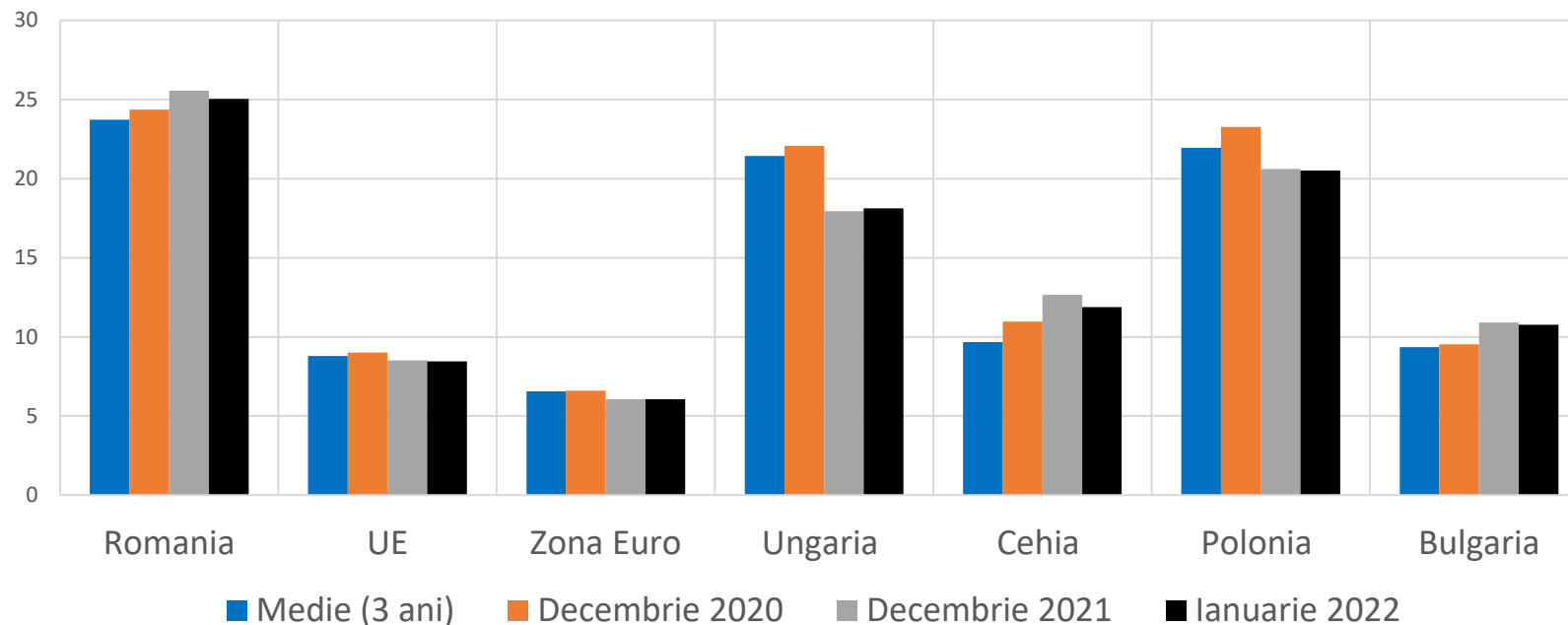
Evoluții spectaculoase în ultimele decenii

- Progresul excepțional arată un potențial de dezvoltare remarcabil, ce trebuie pus în valoare
- Dar până acum a fost vorba despre *catching-up* și despre evoluții în mare parte de ordin cantitativ → evoluția de aici înainte presupune:
 - ✓ Atenuarea și eliminarea deficiențelor structurale majore
 - ✓ Ponderea să se mute pe evoluții calitative

Evoluția sectorului bancar

Expunere ridicată a sectorului bancar față de administrația publică

Ponderea administrației publice în total active (%)

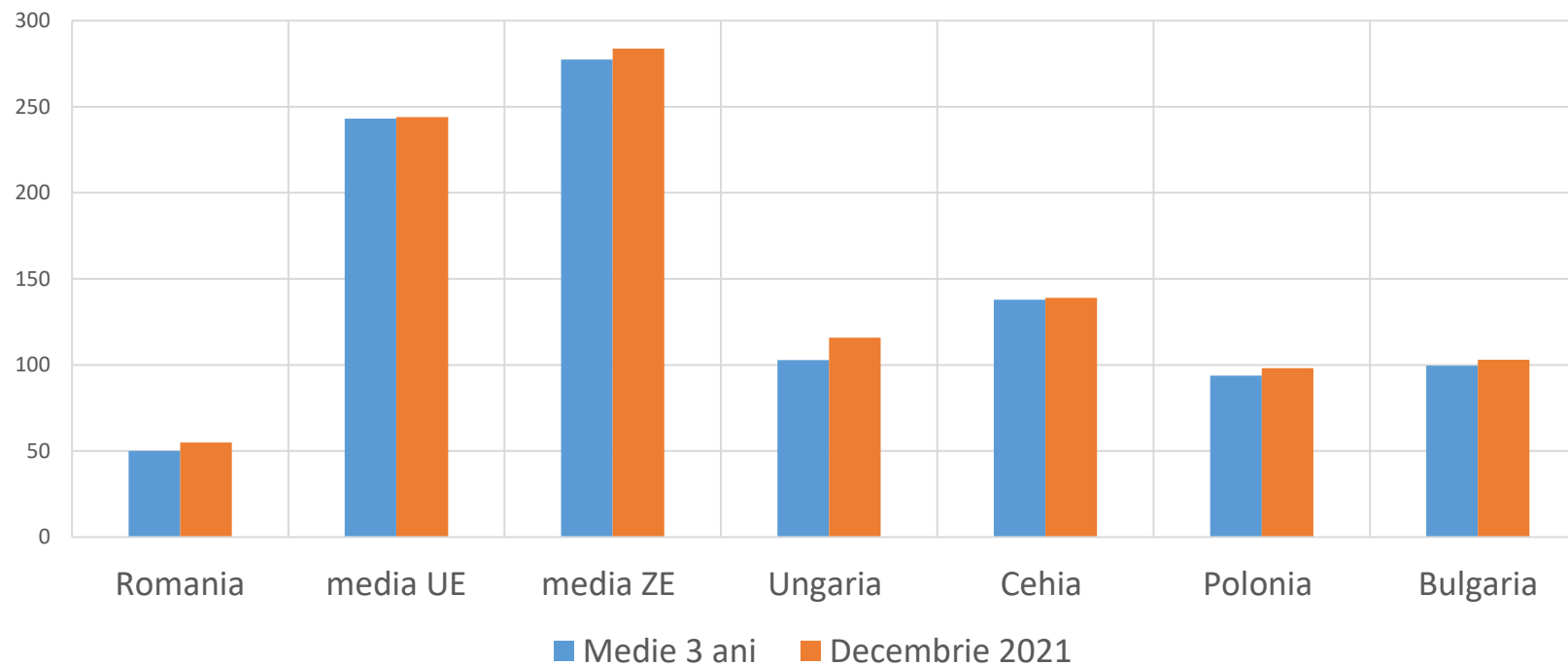


Sursa: BCE

- Spațiu foarte redus de creștere în continuare a expunerii sectorului bancar față de administrația publică
- Băncile înregistrează deja pierderi din portofoliul de titluri de stat, cauzate de creșterea ratelor dobânzii

Cel mai scăzut nivel al intermedierei financiare în UE

Ponderea activelor sectorului bancar în PIB (%)

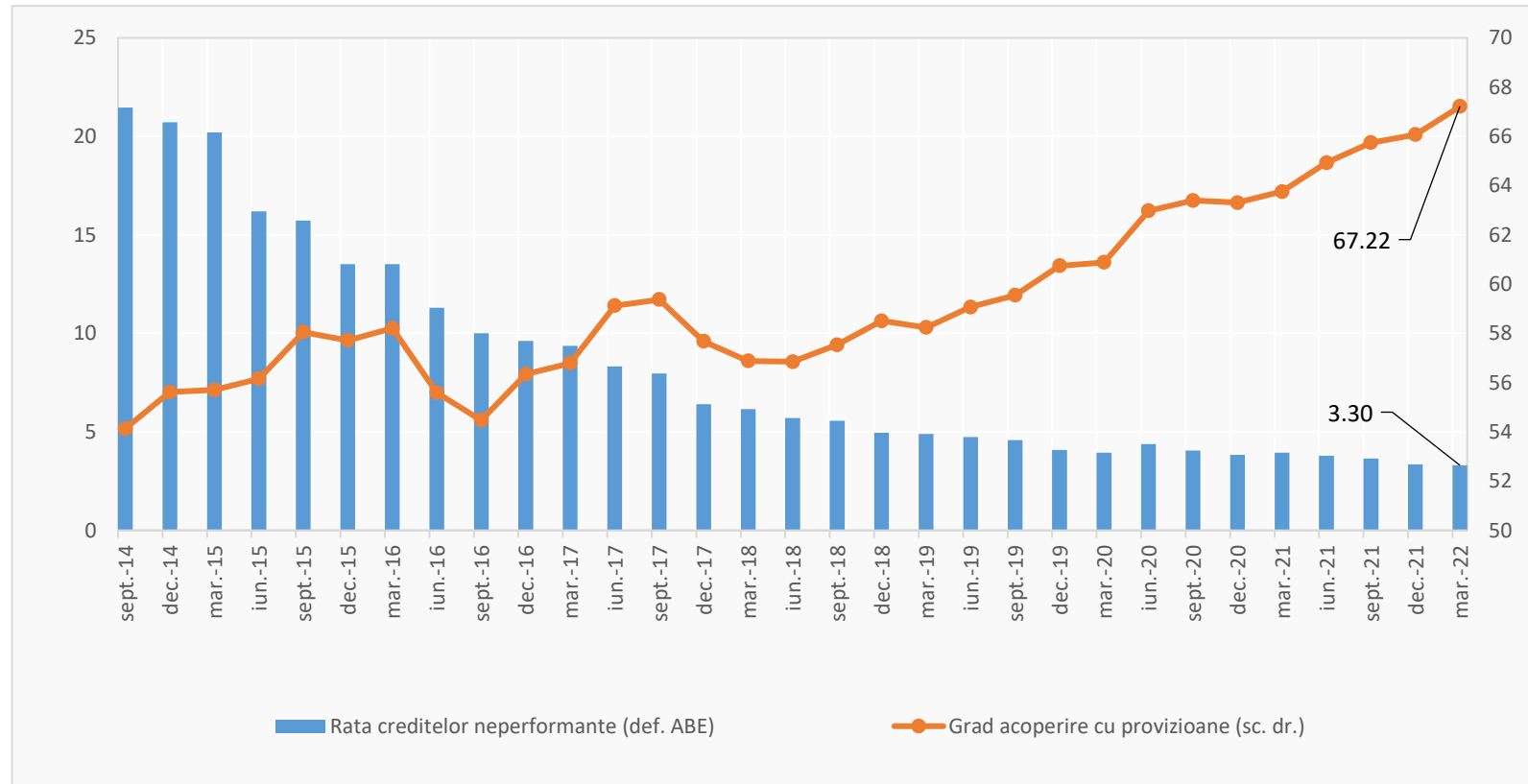


Sursa: BCE

Intermedierea financiară în România rămâne la cel mai redus nivel din UE

Continuarea procesului de însănătoșire a bilanțurilor bancare

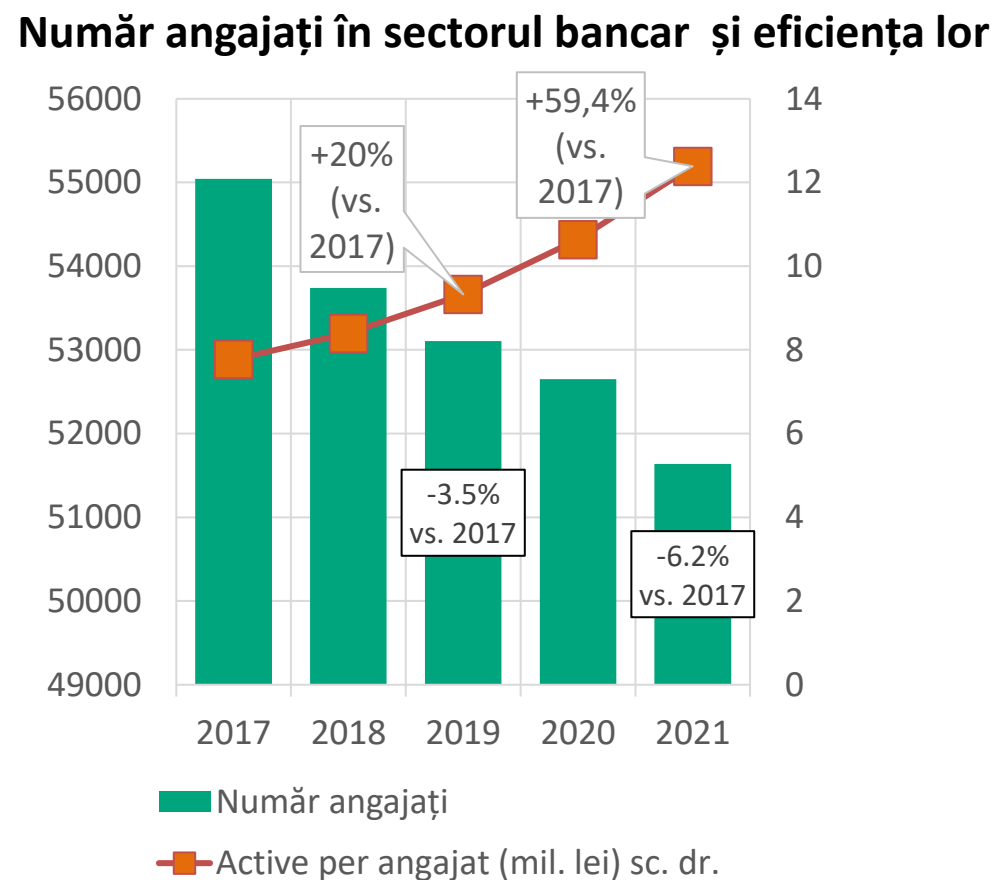
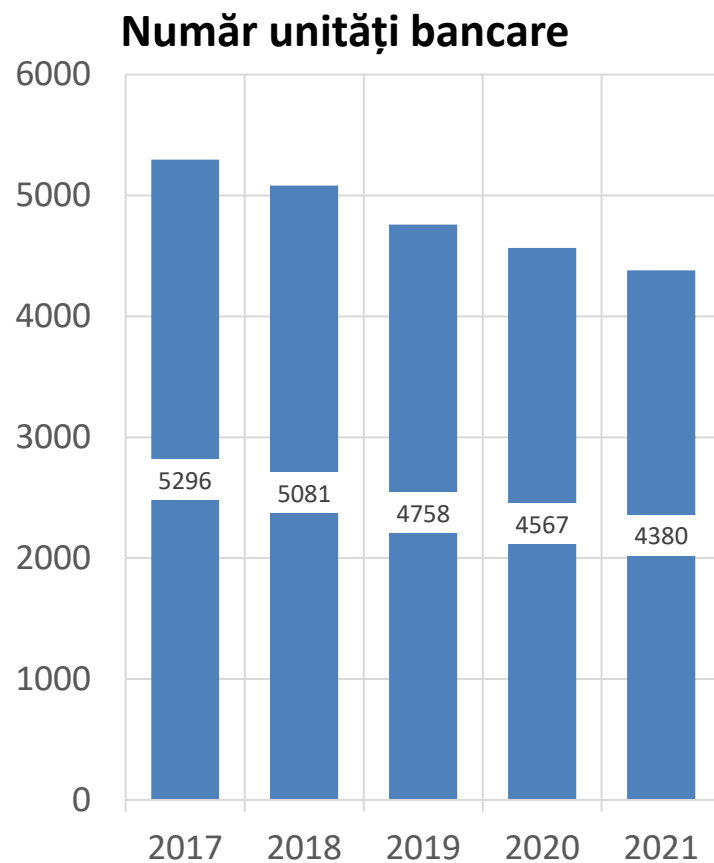
Rata creditelor neperformante și gradul de acoperire cu provizioane



Sursa: BNR

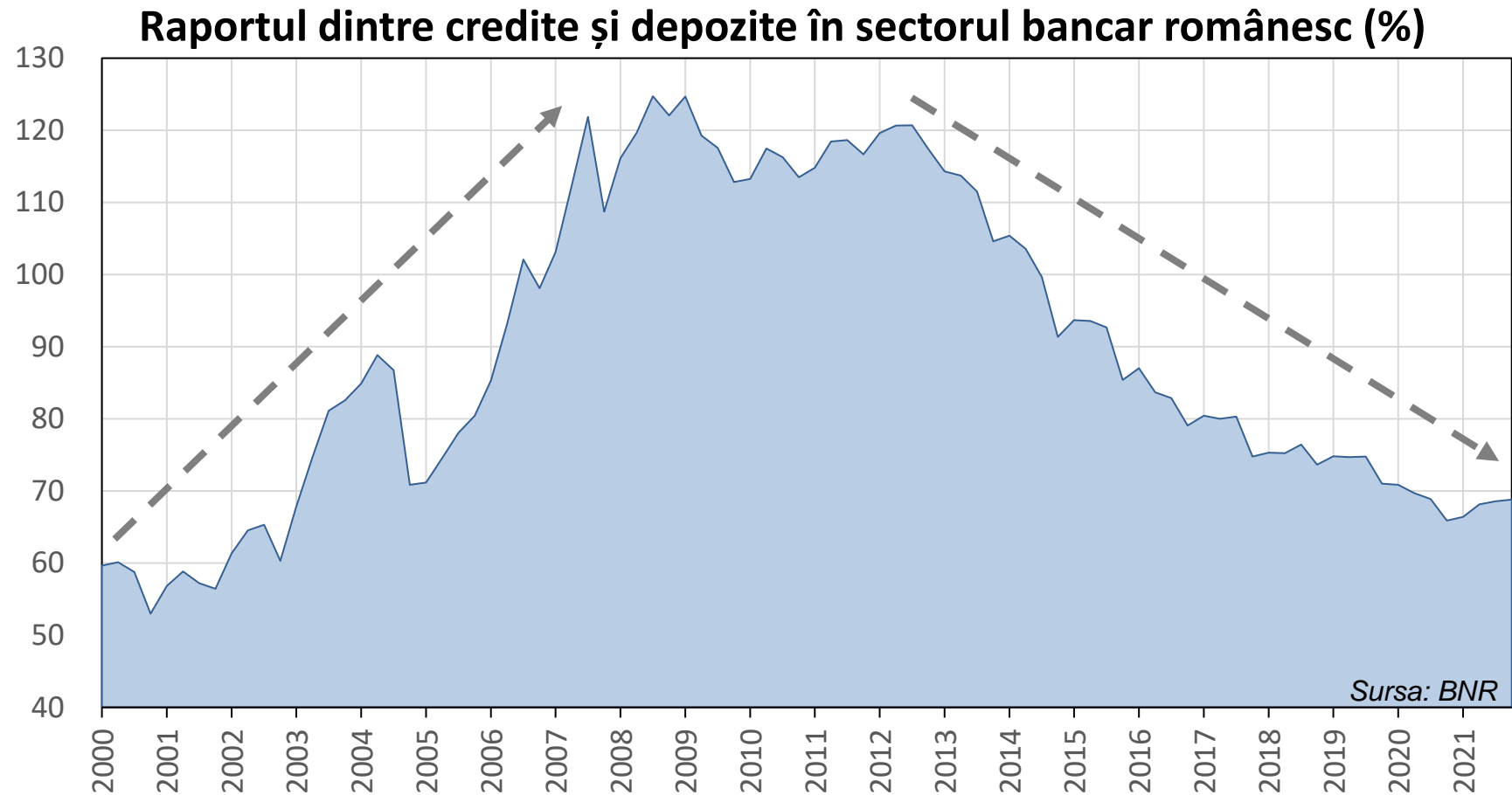
- Rata creditelor neperformante se află în categoria de risc mediu conform ABE
- Gradul de acoperire cu provizioane se află la unul dintre cele mai ridicate niveluri din UE

Modelul clasic de intermediere bancară cunoaște o schimbare



Sursa: BNR

Îmbunătățirea raportului credite/depozite



Vulnerabilitățile din sectorul bancar scad, pe seama ameliorării economisirii interne

Dificultăți pentru împrumutați...

- Cresc ratele dobânzilor la împrumuturi, dar nu la fel pentru toată lumea

Distribuția creditelor denominate în lei după tipul dobânzii

Tip credit	Rată variabilă - ROBOR	Rată variabilă - IRCC	Rată dobândă fixă
Credit ipotecar standard	32 %	40 %	28 %
Credit “Prima casă” / “Noua casă “	71 %	29 %	
Credit de consum	14 %	13 %	73 %

Sursa: BNR

... dificultăți însă și pentru cei ce economisesc

- Ratele dobânzilor la depozite au rămas mult în urma ratei inflației:
 - Penalizarea celor care economisesc
 - Risc de migrare a economisirii către valută
 - Pierderea încrederii în monedă națională ar irosi decenii de politici ce au urmărit consolidarea leului

Efecte ale limitării capacității de îndatorare

- Limitarea gradului de îndatorare (*debt-service-to-income*: DSTI) începând cu 1 ianuarie 2019 a condus la reducerea ponderii debitorilor supra-îndatorați, crescând totodată capacitatea debitorilor de a absorbi șocuri adverse precum cele observate în prezent
- Indicatorul **DSTI pentru creditele noi** a scăzut de la un nivel de **45,1 %** în decembrie 2018, la **36 %** în decembrie 2021
- **Rata de neperformanță** pentru segmentul populației a scăzut de la **4,63 %** în decembrie 2018, la **3,16 %** în decembrie 2021

Despre moratoriu în actualul context macroeconomic

- În pofida faptului că toate țările europene se confruntă cu rate ridicate ale inflației și cu creșterea dobânzilor, nu au fost implementate măsuri de tip moratoriu în vederea amânării la plată a ratelor bancare
- În momentul de față, nu toți debitorii au nevoie de soluții de tip moratoriu, dar situația financiară a acestora s-ar putea deteriora în contextul unor evoluții economice adverse
- Debitorii ar trebui să apeleze cu parcimonie la soluții de tip moratoriu, astfel încât să considere amânarea la plată a ratelor bancare doar în cazul în care situația financiară personală nu oferă altă alternativă
- Riscul major pentru debitorii ce apelează la moratoriu este ca la finalul utilizării acestuia, ratele la credit să fie prea mari, concomitent cu o creștere abruptă a prețului la utilități

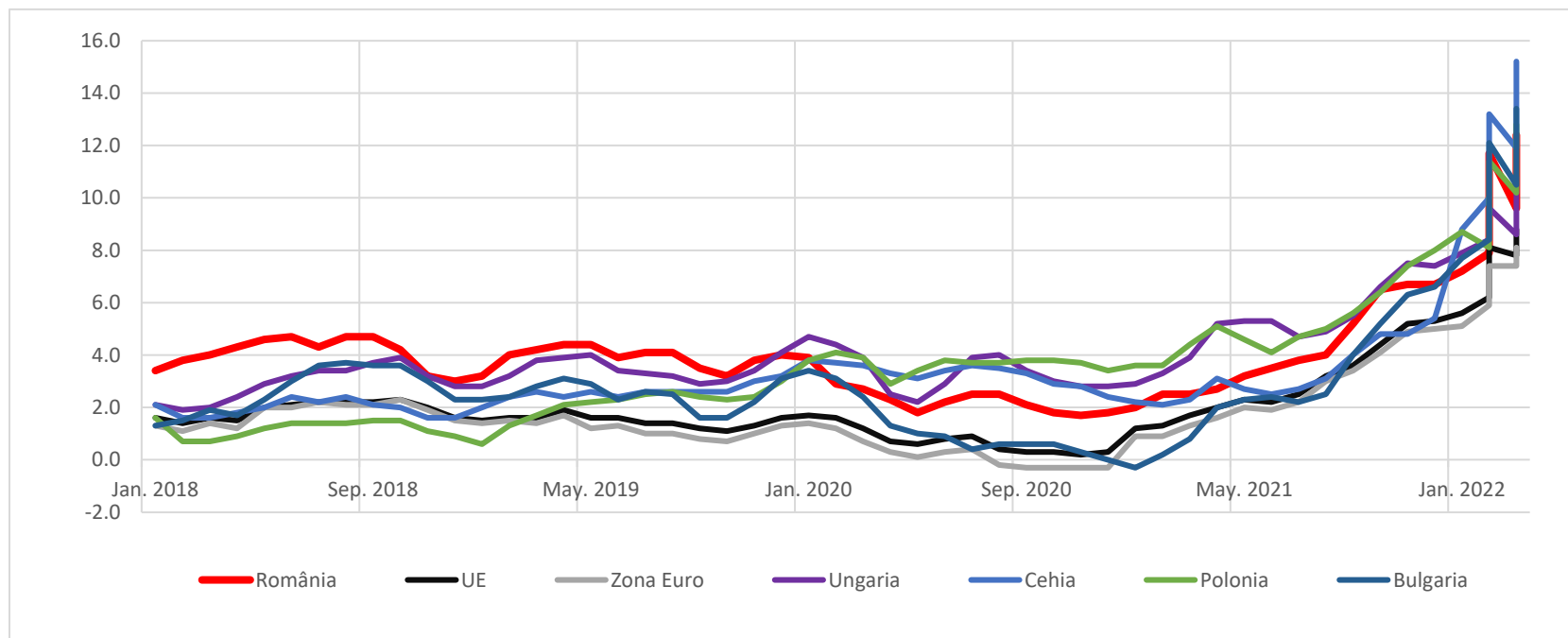
Politicile macroeconomice între Scila și Caribda

Situația macroeconomică: spre o nouă normalitate

- O lungă perioadă de timp, nivelul scăzut al inflației și perspectiva de stabilitate a prețurilor au permis autorităților să contracareze crizele apărute (criza financiară din 2008-2009 sau criza din jurul pandemiei Covid19) prin relaxarea concomitentă a politicii fiscale și a celei monetare
- Privind retrospectiv, este puțin probabil ca politici mai restrictive să fi adus rezultate mai bune în planul evitării recesiunii și cel al menținerii unor echilibre sociale rezonabile
- Reversul medaliei: nu puține sunt țările care au amânat adaptarea unor măsuri de restructurare, bucurându-se mai mult decât ar fi trebuit de condițiile favorabile survenite pe fondul relaxării politicilor macroeconomice

Inflația revine în forță

Evoluția indicelui armonizat al prețurilor de consum (IAPC) în regiunea CEE și UE/ZE



Sursa: Eurostat

- Multiple crize în desfășurare:
 - Incertitudine privind caracterul tranzitoriu al inflației
 - Risc semnificativ de stagflație

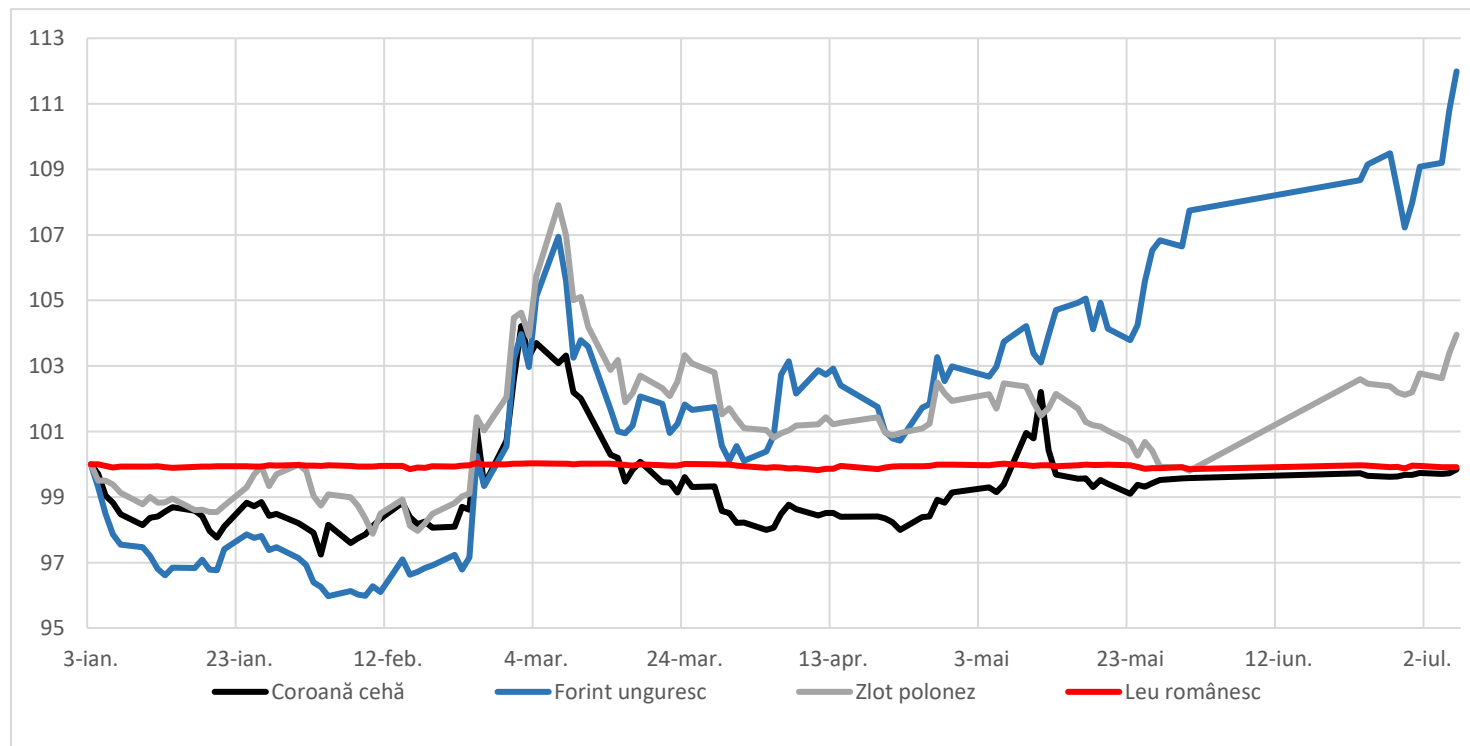
...iar politicile macroeconomice se reconfigurează

- Băncile centrale au declanșat procesul de creștere a ratelor de dobândă:
 - Nu foarte rapid, pentru a nu declanșa o recesiune
 - Nu foarte lent, pentru a nu atrage deprecierea cursului și inflamarea prețurilor
- Stimularea cererii prin politici fiscale: un lux ce nu mai poate continua
- Se mențin diferențe importante între țări, în special datorită:
 - Accesului neuniform la piața financiară internațională
 - Adâncirii dezechilibrelor macroeconomice ale fiecărei țări

Stabilitatea cursului sprijină temperarea inflației și funcționarea fără sincope a economiei

Evoluția cursului nominal de schimb

1 ian. 2022 = 100

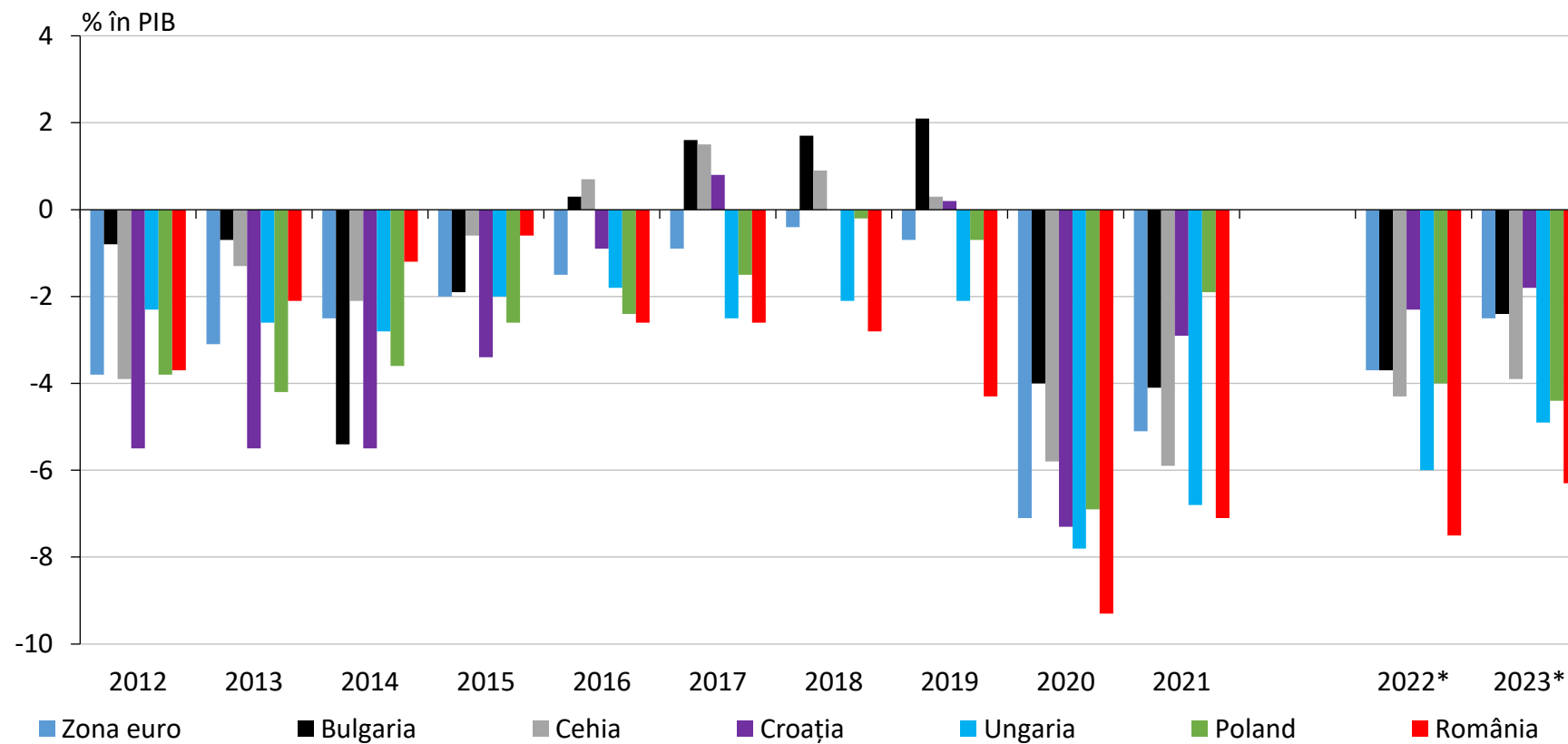


Sursa: Eurostat

Există riscul ca menținerea unei inflații mai ridicate în România să atragă o apreciere nesustenabilă a cursului și nevoia unor corecții dureroase

Deficitele gemene: 1) deficitul bugetar

Deficitul bugetului consolidat - ESA 2010

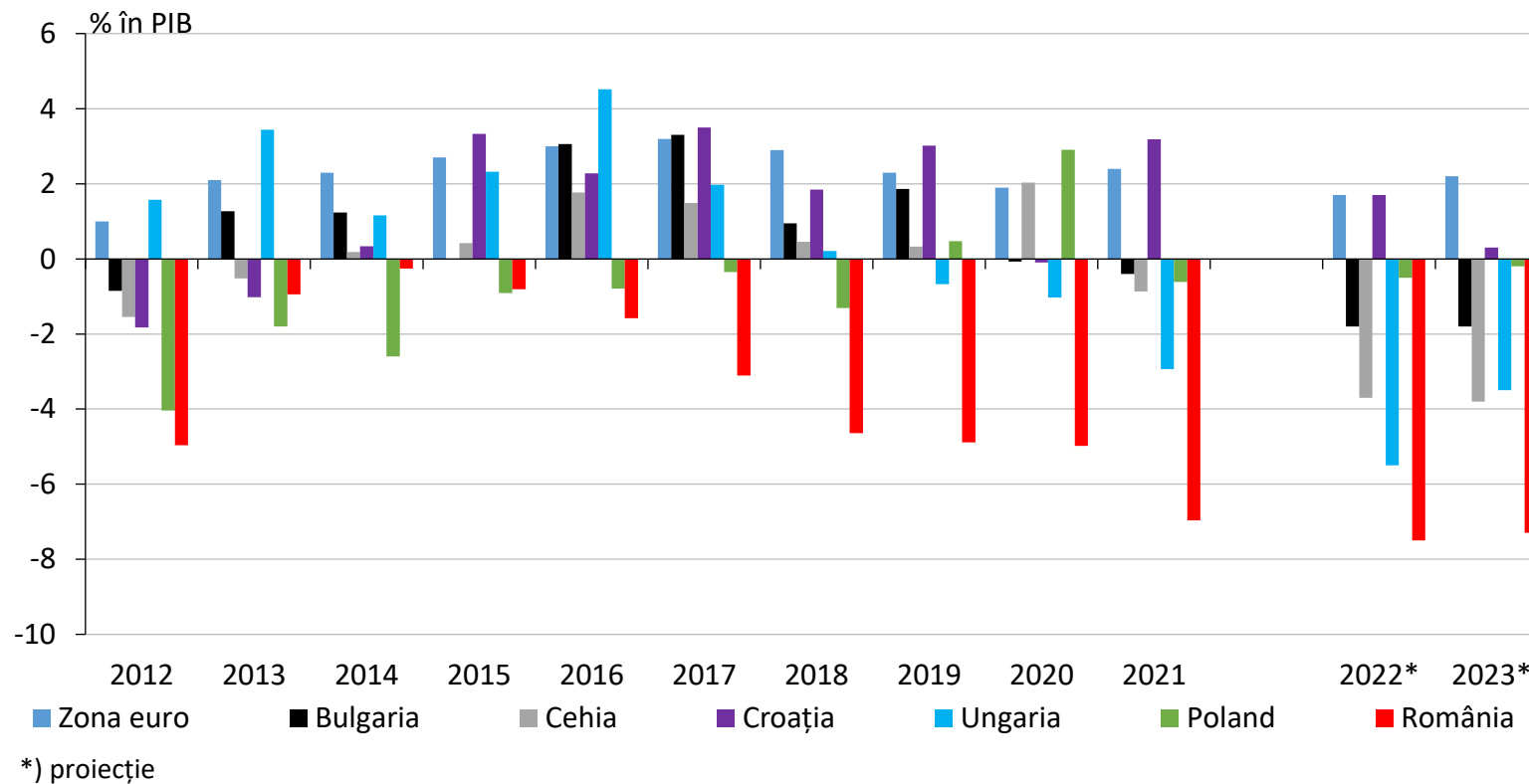


*) proiecție

Sursa: Eurostat, AMECO

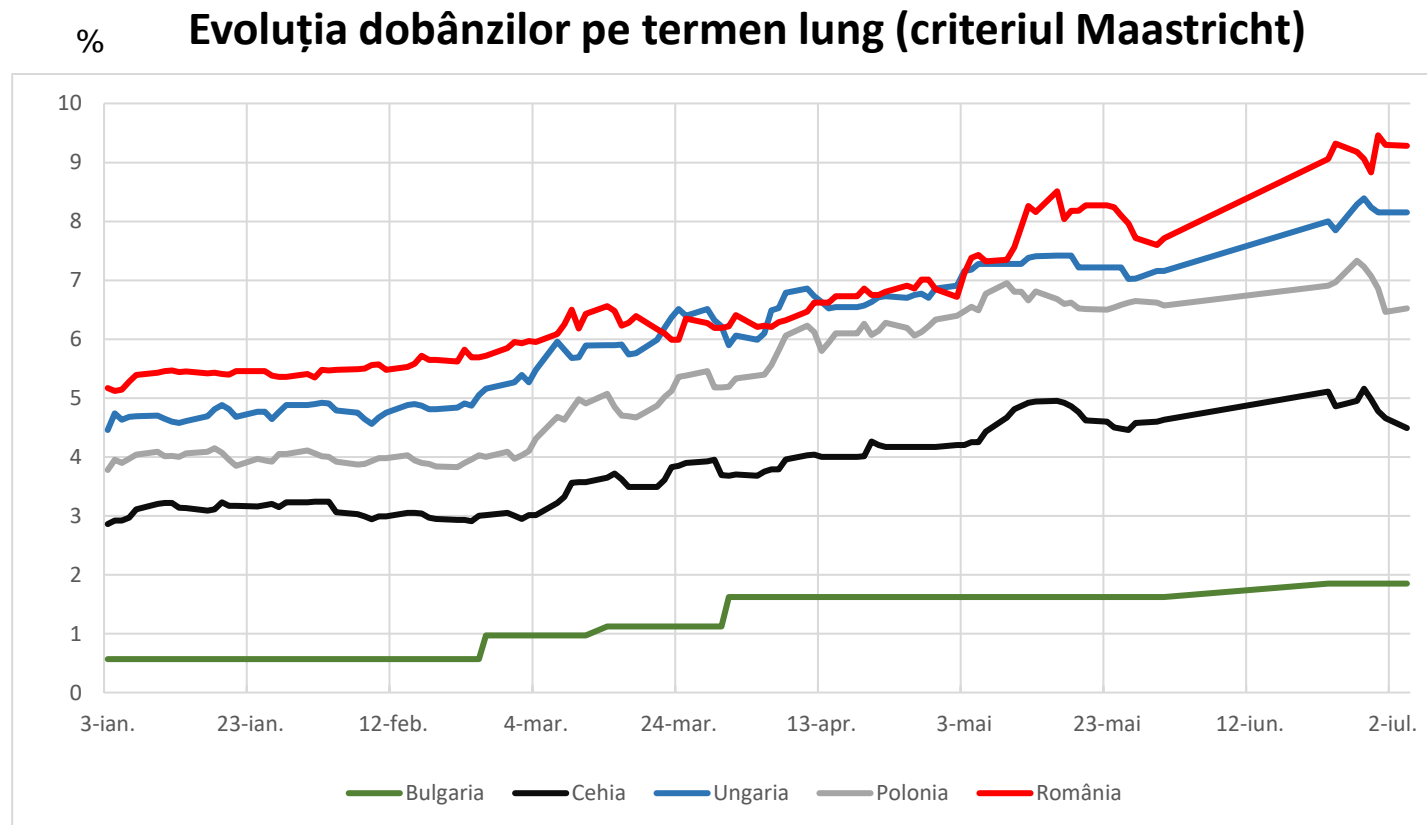
Deficitele gemene: 2) deficitul de cont curent

Soldul contului curent



Sursa: Eurostat, AMECO, BCE

Creștere pronunțată a costului îndatorării publice



Sursa: Eurostat



Vă mulțumesc!